

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYELET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó minden közlemény a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez címzendő (Ó-vár, Bástya-utca 9. sz.)	A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt. körü tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak a Méhész-egylet pénztárnoka Gebhardt Döméhez küldendők Kolozsvárt.	Egyleti tagok, a 2 frt rendes, illetőleg 1 frt körü tagsági díjért ugy az „Erdélyi Gazda“-t, mint a „Méhészeti Közlöny“-t díjtalanul kapják.
--	--	--

III-ik évfolyam.

1888. november 15.

22. szám.

Keretes kaptáraink bajai.

I.

A mióta a lángelméjü Dzierzon az ő kaptár mintáját a méhész-közönségnek bemutatta s a mióta e kaptár, persze többszörösen megjavítva, általános használatba vétetett: csak azóta sikerült elérni azt, hogy kevesebb fáradsággal, kissé több hasznot képes a méhész producálni; minden bizonynal többet, mint őseink, az akkori primitív méhlok s ugyancsak primitív kezelés után producálni képesek voltak.

Igaz ugyan, feljegyezve sehol nem találjuk, hogy őseink egyetlen üres méhköpüért 2—4 forintot fizettek volna s ebből következtetve, azt képzeljük, hogy ez összeg mint ha s z o n zsebkben maradt. . . Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy abban az időben a méhlokok fatörzsből lettek kifaragva s mint ilyenek, szakértő mesteremberek által készítették: bátran feltételezhetjük, hogy a jó méhlok ára hajdan sem lehetett oly csekély, sőt bizonynal került annyiba, mint például jelenleg egy Bodor-féle keretes kaptár s mindennek daczára megvolt az a rossz oldala, hogy abból mézet csakis a méhek lefojtása után lehetett szüretelni.

Ama kérdésre, hogy csakis az ugynevezett Dzierzon méhlokra lehetne a „tökéletes“ jelzöt alkalmazni? bátor vagyok Dzierzon szavával felelni, aki, bár rendszerével a méhész világot meghódította: még eme, valóban egyedül álló siker által sem hagyta magát a szélsőségekig ragadtatni, hanem nyíltan kimondta, hogy bár jó, bár czélszerű a keretes méhlok: de azért a közönséges kúpos, ugynevezett gyékény, vagy szalma fonatu paraszt kas sem megvetendő; mert azzal is lehet — az ahoz értőnek — okszerűen méhészkedni, illetve a méhészetet haszonnal kultiválni. . . . S ha ezt Dzierzon mondja, hát föltétlenül elhihetjük, hogy ez valóban ugy is van; tehát abszolút tökéletes készítmény a mai napig niucsen s hogy csak a szakszerű kezelés képes az egyes méhészeti eszközök fogyatkozásait olyképen elsi-

mitani, hogy ama bizonyos tökéletlen készítmény, a kívánalmaknak, habár csak részben is, megfelelhessen.

Ne ámitsuk tehát önmagunkat azzal, hogy a használatban levő keretes kaptáraink a tökély ama fokán állanak, melyen már „álj“-t kiálthatunk; hanem inkább az e kaptárokon észlelt hiányokat hozzuk a nyilvánosság elé; mert szerintem csakis ez az egyedüli ut ahhoz, hogy a hiányokat javítani hivatott méhész bajnokoknak nem sokára sikerülni fog a jelenlegieknel becsesebb méhlokot előállítani, esetleg, a már meglevőkön számbavehető javításokat eszközölni.

Mielőtt azonban kaptáraink hibáinak fejtegetésébe bocsátkoznék: sietek kijelenteni, hogy csakis saját egyéni nézetem és tapasztalataimat irom itt le s hogy magam is Dzierzon-kaptárokkal méhészkedem s hogy ezen kaptárok igen sok dicséretet érdemlő tulajdonsággal bírnak, tehát gondolatomban sincs azokat elítélni; sőt, jobbak hiányában, csekély rábeszélő tehetségem által e méhlokokat, ahol csak lehetett, mindég ajánlottam beszerzésre s ezután is ajánlani, terjeszteni, fogom meggyőződésemmel olthatatlan hevével s kitartó vas akaratommal!

Kifogásolható a keretes kaptároknál első sorban az, hogy ezek szögletesek, lapos fedelűek lévén: a meleget nem képesek ugy öszpontosítani, mint például a kerek, a kúpban végződő méhlokok. Eme, előttünk bár csekélynek látszó formahibának, meg van az a rossz oldala, hogy ily lakban nem fejlődik a méhcsalád oly rohamosan, mint ez a kúpkasoknál észlelhető. Leginkább láthatjuk ezt tavasszal, amikor ugyanis a kúpkasban levő törzs már a fiasítással szépen előre haladt: a keretes kaptároknál még csak szörványosan fordul elő a fiasítás, amely körülményből önként következtethetjük, hogy a szabadban észlelhető hő emelkedés, párosulva a családok által előidézett hő-emelkedéssel: sokkal jobb hatást idéz elő a kúp, mint a lapos fedelű méhlokban. De a kúpos kas jobban is megfelel a méhek természeti hajlamának, amennyiben a méh igen hajlandó a fűrt alakbani idom alkotásra s ezen hajlama gyakorlásához a kúpos kas igen alkalmas.

Régén észlelte már e hiányt az, ki a lippos kas czélszerűségét beismerte s a Dzierzon-kaptárak mézterébe a ives ráamákat alkalmazott;*) csak hogy a gyakorlatban az ily boltíves kaptár még a szögletesnél is czélszerűlenebbnek bizonyult, mert ives keretei a költő térbe nem használhatók; pedig multhatatlan szükséges, hogy kaptáraink kereteit úgy a költő, mint a mézürbe akadálytalanul használhassuk. Hozzá járult e kalamitáshoz még az áremelkedés is, t. i. hogy az ives ráamáju boltíves kaptárok, még az eddigiéknél is jóval magasabb áron kaphatók; pedig a drága eszköz egyik fő akadálya az okszerű méhészet általános népszerűsítésének.

Másodsorban kifogásolható a kezelés nehézkes volta. Kaptáraink látszólag amellett bizonyítanak, hogy kezelésök a lehetőleg könnyű, a gyakorlatban azonban ennek ép ellenkezőjéről győződtem meg s meg vagyok győződve arról, hogy ugyanezt már többen már többen is tapasztalták.

Én ugyanis nehézményezem azt, hogy midőn egy keret fiasítás, méz, vagy egy anyabölcsöt óhajtok kivenni, hát a kaptár majdnem minden keretét meg kell bojgatnom, a mi, nem tekintve a méhek kegyetlen felbojgatását: igen időrabló, babra muuka; már pedig: „az idő pénz“ s ha babrálni akarunk, ezt megtehetjük a husz krajczáros szalmakassokkal, mert azért is fogadtuk el Dzierzon rendszerét, hogy az unalmas, az időrabló kezelést könnyűvel cseréljük fel. Meg van e kellemetlenségünk akkor is, midőn a mézet pergetjük; harmincz keretet kiszedni, lépbakra helyezni s nagyobb részéről a méheket lesöpörni, még ugyan nem épen ördögi mesterség, azonban harmincz kaptárral ugyanigy elbánni: már valóságos birka-türelem kívánatik; hát még száz, vagy több kaptárhoz mennyi munkaidő szükséges!

Ezen akadályt akarták elhárítani a lapozó méhlek feltalálói s már ezzel, valóban számbavehető haladás lett elérve, a könnyen kezelhetőséget; illetőleg mert ennél már elesik a keretek kellemetlen kipakolása s módunkba van csak is azon keretet kivenni, melyre nomentán szükségünk van.

És hogy a lapozó kaptár sok jó tulajdonsága mellett sem lett „népkaptár“: annak ismét a tulságos drágaság az oka s míg ezt nem tudják gyökeresen reformálni, addig ezen szerencsésen javított méhlek terjedése makacsul ellentálló korlátok által lesz akadályozva.

(Vége köv.)

Károlyi Gyula.

„Gyenge méhcsaládok erősítéséről.“

A méhcsaládok erősítése nemcsak tavaszkor, de nyáron, sőt őszkor is előnyös. Azonban a kasoknál más, a keretes szekrényeknél ismét más módon eszközölhető.

*) Gravenhorst.

A kasoknál a helyesre azért is veszedelmes, mert könnyen leölnetik az anyát. Tudok erre példát is. Egy helybeli méhész, a repcevirágzás idejében örömmel jelenté nekem, hogy egy erős és gyenge kast cserélve; szép, egyenlő családokat kapott; mire kérdém: „A kasok előtt és alatt látott-e sok leölt méhet?“ Felelé: „igen, de nem baj; csak hogy a gyenge is erős lett.“ „És“ folytatám kérdéseimet, „megvizsgálta-e a holt méheket, nincsen e köztük a leölt anya is?“ — Másnap jelenti, hogy mindkét anyát a kas alatt halva találta. Most figyelmeztetem őt, hogy mindkét kasból 15 nap múlva rajt várhat; mi meg is történt.

Ennélfogva nem ajánlom a cserélést. Jobb egy gyenge családot lassan mézzel fölsegíteni, mintsem fenti példa szerint 4—6 gyenge törzsszel vesződni.

A gyenge kasbeli törzsöt csakis egyesítés által erősítem; tavaszkor egy anyátlanhoz adom, vagy megfordítva; nyáron utórajt egyesítek és őszkor kidobolás által gyűjtök a nyátlan népet az erősítéshez, melyet délelőtti időtől estig, vagy délutáni időtől reggelig, ruhával lekötve, sötét kamrában tartok; este vagy reggel egyesíthetem veszély nélkül.

Utóraj egyesítése alkalmával, habár igyekszünk is valamennyi anyát kifogni: előfordul, hogy egy-egy anya figyelmünket kikerüli; ennélfogva az utó-rajt több családhoz (nagy kanalankint) beosztva adom, mivel a gyenge párt nem kél anyja védelmére, így, nem öletik le a méh.

Keretes kaptároknál a fenti egyesítési módon kívül még előnyül szolgál a keret, mely egész tartalmával, a rajta ülő méhekkal együtt, (anya nélkül) egy, vagy több törzsből összeállítva, (mint a műraj készítésnél) végre a gyenge törzs is kiszedve, előbb az erősítéshez gyűjtött kereteket teszem a kaptárba s utólagosan helyezem be a gyenge törzsöt.

Tapasztalatból tudom, hogy több törzsből egy keret-tartóra vagy üres szekrénybe összeállított műraj, ha abban egy kisebb párt anyja is van és a gyűjtött nép nagyobb része ezen anyához idegen: mégis, mivel egyszersmind idegen lakásba kerül, közösen elfogadja az anyát.

Gyenge törzshez tehát bármikor egyesíthetek műrajt. (anya nélkül) De ismételten figyelmeztetem méhésztársaimat, hogy az ilyen gyenge családot, tulajdon lakásában, egyszersmind idegennek kell tenni az által, hogy kiszedve valamennyi kereteit, előbb az erősítést, (műrajt) utólagosan pedig a gyenge törzsöt csatolom hozzá, mely által ez tulajdon kaptárában is idegennek érzi magát és nem veszekszik.

Ezen tapasztalatom alapján lehet a keretes kaptárban egy gyenge családot erősebb családdal is cserélni, ha mindkét kaptár helyén marad s csak azok tartalmát (a kaptár oldalain ülő méheket nem) kiszedve fölcserélem. Mindegyik család idegen lakásba került, mely oknál fogva nem bántalmazza egymást az idegen méhek és az anya sem főleg veszélyben.

Fölcserelem ezen kezelés szerint továbbá a rablóméhek által megtámadott gyenge családot is egy erős családdal és a rablásnak végét vettem.

Pinkert József.

Egyletünk választmányi ülése.

November 3-án népes választmányi ülést tartott egyletünk. A központi választmánynak csaknem minden tagja részt vett abban.

Első Alelnök Bodor László, az ülést megnyitván, felolvasta az országos méhész-egyesületi elnök, báró Ambrózy Bélának f. évi okt. 31-én kelt, egyletünk első alelnökéhez intézett következő levelét:

Tekintetes alelnök úr! Engedje meg, hogy azon alkalomból, midőn országos méhészeti egyesületi elnöknek megválasztattam, méhészbaráti érzéseim által indíttatva, ezen tányt az erdélyrészi méhészegyletnek tiszteletteljesen közölhessem.

Édes remények fűznek ez új állásomhoz; mert kezeimbe véve az egyesületnek vezetését: mint első feltételt szabtam ki magamnak, hogy a méhészek közti egyetértést, barátságot s az egymás iránti bizalmat helyreállítsam s azon tul is ápoljam; mert meggyőződésem, hogy e nélkül ügyünket áldás nem követheti soha.

Ösmerve azon szakszerű és öntudatos irányt, melyet az Erdélyrészi méhész-egylet követ, azt merem hinni: törekvéseim viszhangra találnak Erdélynek bérczei között is; annál inkább, mert tisztelve minden egyesületnek szervezetét és autonómiáját: más szándékom nincsen, mint közös méhészeti munkára serkenteni, a magyar őszinte barátságának és a szent békének szárnyai alatt.

Előre örülve, a jövőben felviradó szép napokra, kiváló tiszteletemet az Erdélyrészi méhész-egyesületnek, valamint Tekintetes Alelnök urnak átszarmaztatva, maradok aláztos szolgálja és méhészbarátja Temes-Gyarmathon, 1888 okt. hó 31-én.

Br. Ambrózy Béla.

A választmány lelkes éljenzéssel fogadta az országos egyesület elnökének eme lelkes sorait. Egyhangulag adott kifejezést a választmány abbeli örömének, hogy az országos méhészeti egyesület, ujonnan választott elnökében, nemcsak a haza első méhész tekintélyét nyerte meg ügyeinek vezetésére, hanem megtalálta egyszersuint a biztosítékot is arra nézve, hogy jövőre, e hazának minden egyletét és minden méhészét, elhatározásában és cselekvésében, csupán a nemes cél iránti lelkesedés fogja vezetni s hogy az a magasztos eszme, melyet a nemes báró jelszónak választott, mihamarább győzelemre jut s teljesedni fog mindnyájunk forró óhajtása, hogy az eszme győzelmében láthassuk a „szép napok felvirradását.”

Főtátrár: Szentgyörgyi Lajos jelentéséből megemlítjük, hogy a mult hó folyamán több új egyleti tag iratkozott be nála, mit örömmel vett tudomásul a választmány.

Jelenti továbbá, hogy a kiárusítás végett szétküldött „Méhészeti kalauz”ból igen sok példány van még künn, melyekért a megfelelő összegek nem küldettek be. Elhatározta az egylet, hogy értesíttessenek az illetők, hogy a f. évi decz. 31-ig vissza nem küldött példányok árával számadásra kötelezettek fognak megterhelteni.

Gebhardt Döme pénztárnok jelentése szerint a folyó évi 802 frt bevétellel szemben 800 frt kiadás volt. Felemlíti pénztárnok, hogy nagy mennyiségű esedékes tagsági díj lenne behajtandó, melyre nézve, abban állapotott meg a választmány, hogy a kik ügyvédi felszólítás után se tettek eleget kötelezettségöknek, per utján lesz felhajtva azokon a hátrálék s január 1-ével minden hátrálékostól megvonja a lap további küldését. A köri tagok díjhátrálékai befizetésének megsürgetésére a főtátrár kéretett fel.

Álbu József, igazg. alelnök, az eczet-gyártás eredményéről tett jelentése szerint jelenleg 1100 liter kész eczet van raktáron s az évi bevétel, eczetzől 200 frt. Ez évben 70 kiló méz felesleg nyeretett. A betelelt méhcsaládok száma 73, tehát a tavaszi állományhoz képest apadás mutatkozik. —

Az első méhész-estély.

A hideg szél letorolta a mezőket. A hol a virágok puha ágya volt: kemény a rög s a frissen hullott hó felett, korhadt virágszáron, zörög a kehely, mely, még csak most, illatával fűszerezte a léget s öröm-zumogással csokolgatta le e nektárát, a munkás méh-sereg.

Megjött az első hó. Csöndes a méhes és annak környéke. A cizinke fürkésztve röpked a eszterha alatt, rá száll a röpdeszkára; de csalódva röpöppen tova. Mert a verőfénynek sincs ereje, hogy kicsalja a nyugalomra vonult munkás népet, melynek élete most olyan, mint a tetsz-halál.

A méhész félretette eszközeit s leszámolt az évvel. Felejtí csalódását. Ujult erővel készül ismét a munkára s új reményekkel néz a jövő elé. Mig a méhek téli álmukat alusszák: folytatja megkezdett munkáját, mely végnélküli a haladás útján.

* * *

A kolozsvári méhészek, téli munkásságuk sorrendjét a mult szombaton tartott estélylyel nyitották meg. Egyletünk, a régi jó szokáshoz hiven ragaszkodva: ezen a télen is meg fogja tartani hetenkint a felolvasó-estélyeket, melyek között aligha lesz érdekesebb, mint épen ez az első volt.

Csiki J. József tagtárs tartott felolvasást a méhek téli elhelyezéséről. Felolvasó Báró Berlepsch és más, jeles méhészek nyomán, igen érdekes és tanulmányra valló adat gyűjteményt tárt a nagy számban összegyűlt hallgatóság elé. Ez adatok is azt bizonyítják, hogy minél nagyobb a kaptárban a hó: annál kevesebb a méz-fogyasztás, a minnek más előnyük mellett, gazdálkodási szempontból is nagy fontossága van. Felemlítette Berlepschnek e tárgyban tett kísérleteit, melyek bizonyítják, hogy a pinczében telelt mé-

hek legkevesebbet fogyasztanak s legtöbbet a hideg helyen és szélnek kitett méhcsaládok, ha e két veszedelmes ellenségökkel szemben nincsenek kellően védve. Mert az erő előállításához erő szükséges. Nekik a méz az egyetlen fűtő-szerők. Hidegben többet fogyasztanak, hogy a fokozott mozgás által nagyobb meleget fejleszthessenek ki. Csakugyan több méhészs ezek között a Berlepsch kísérletei nyomán bizonyította felolvasó, hogy a méheket célszerű megakadályozni a téli kiröpülésben. Akárhány esetben, a korai tisztulási kiröpülésre kivonuló család áldozatul esik; mert habár kora tavasszal, a verőfényen sokszor 18 fokot meghaladja a hő, de az árnyékos helyen a 0 fokon alul áll; ott megdermedve hullanak le s a havan lelik korai sírjokat.

Ezután az első alelnök mutatta be a méz-cognace, kétféle édes mézbor, méz pezsgő és méz-eczet készítményeit, előadva röviden mindegyiknek készítés módját s annak gazdasági előnyeit. Legnagyobb tetszésben részesült a méz-cognace és méz-eczet, melyeknek gazdasági szempontból is legnagyobb jövője van; különösen pedig a méz-cognacnak, mely, dacára annak, hogy a bemutatott mennyiség még alig egy hetűs készítmény volt: meglepően jónak bizonyult és nagybani gyártásnál biztos piacra találta.

A felolvasó estélyen részt vettek: Álb József, Balázs Endre, Bodor László, Csiki J. József, Ditrői József, Donáth Lajos, Gamauf Vilmos, Gebhardt Döme, Holitzer Nándor, Sándor Pál, Szentgyörgyi Lajos, dr. Veres Lajos, Wieder József. —

Vegyes közlemények.

— **Szives kérés.** Vidéki köreink igazg. alelnökei és pénztárosai s illetve igen tisztelt összes tagjaival, állásánál fogva is, kezdet óta, alólírott levén legközetlenebb érintkezésben s hogy úgy szóljak, ismeretségben: úgy vélem, nem nehezfelnek meg köreink igen tisztelt tagjai, ha e „közös értesítőnk“ útján hivatalos ugyan, de egyszersmind őszinte jóindulattal kérem, hogy a folyós illetve hátralékban levő csekély tagsági díjaik befizetésével — vezér-lő tisztviselőiknek terhére megkönnyíteni sziveskedjenek. E kérést pedig avval a bizodalmas kijelentéssel kívánom jelezni, miszerint kötelezettségeiknek a mindjárt leforgó év végéig annyival inkább sziveskedjenek eleget tenni; mert különben köreink előljárói a begyülemdő s illetve begyült összeggel januárban tartandó évi közgyűlésünkre nem lennének képesek elszámolni — s pedig ezt mindnyájunk s legkivált egyletünk ügye és érdeke követeli okvetetlenül.

Igen-igen kérjük, felhívásunk szives figyelembe vételét.

Szentgyörgyi Lajos.
egyl. főtítkár.

Felügyelő bizottság: Álb József, Fodor Gyula, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Nyomatott Gámán János örökösseinél Kolozsvárt. Bel-Középutcza Minorita-éptület.

— **Két méhész-egylet egyesülése.** Az országos méhészeti egyesület választmányát, a mult hó 21-ére értekezletre hívta össze Ambrozy báró elnök, mely alkalommal megbeszélés tárgya volt, mint a „M. L.“ ból értesülünk, a délmagyarországi méhészeti egyesületnek az országos méhészeti egyesülettel való egybeolvadása. Ha e terv megvalósul, a „M. méh“ megszűnik, illetőleg beleolvad a „M. Lapok“ba. A délmagyarországi m. egylet, mint az országos m. egylet fiókja, megtartja eddigi autonomiáját s külön szervezetét a szükséges kapcsok határai között s a „M. Lapok“ lenne a délmagyarországi egylet, mint fiók-egylet hivatalos lapja. Az országos egyesület, az ő német közlönyének felújítása helyett elfogadja, német nyelvű közlönyt a Grand Miklós által szerkesztett, „Ungarische Biene“ című közlönyt a délmagyarországi m. egylet csak ezután fog határozni az egyesülés kérdésében.

— **A budapesti kereskedelmi muzeum** időleges méhészeti kiállításán, több értesítés szerint igen jó árban kelt a pergetett méz s különösen nagy volt a kereslet a kereset mézre. Többfelől kaptunk azonban értesítést, hogy a pergetett mézre nézve nagyon megcsappant a kereslet október vége felé ny, hogy több kiállító jó minőségű pergetett méze is vásárló nélkül maradt.

— **Mennyi cognace ot ad egy kiló méz?** Lapunk mult számában, a feleletek rovatában az áll, hogy egy kiló mézből 7 deciliternyi cognace-ot lehet készíteni, azonban a termelés mennyiségének eme rendkívüli megszaporodása nyomda hiba okán történvén: tévedés kikerülése végett oda igazítjuk ki, hogy egy kiló közepes méz 4, esetleg 4½ deciliternyi 50 százalékos cognace-ot ad.

— **A méhészeti irodalom,** egy érdekes dolgozattal gyarapodott. Czime: Praktischer Rathgeber zum getriebe, einträgllicher Bienenzucht, irta W. Günther; Lipcse, 1888. 289 oldal, 60 képpel. A jó birnévnek örvendő méhésztársunknak e kitünő munkáját ajánljuk a méhészettel foglalkozók figyelmébe.

— **Megjelent és beküldetett szerkesztőségünkhez** „Die Zucht der Bienen“ (neue Theorie) irta G. Neisser, Lugos, 1888. 96 oldal, ára 80 kr. E dolgozatot lapunk következő számában tüzetesebben fogjuk ösmertetni.

— **Méhész kerestetik** egy borszéki méhészet mellé. Az ajánlat Bergner Miksának czimezve, Borszékra küldendő.

A szerkesztő üzenetei.

— **D. A. M.** urnak. S.-Szt-György. Köszönjük, legközelebről jöni fog. — **K. D.** urnak. F.-Várallya. Szivesen látott sorait vettük. Nem fog késni. — **R. B.** urnak. Bürkös. Intézkedtünk, külön levél ment. — **M. B.** urnak. Déva. A kívánt számot elküldtük. —

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**